

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การคัดเลือกเอ็นโดไฟติกฟงไจที่สร้างสารต้านเชื้อรา <i>Colletotrichum musae</i>		
ชื่อผู้เขียน	นางสาวอุดมลักษณ์ เทียนถาวร		
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต	สาขาวิชาชีววิทยา		
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ วันชัย	สนธิไชย	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์ ดร. สายสมร	ลำยอง	กรรมการ
	อาจารย์ ดร. รุปน	ชื่นบาล	กรรมการ

บทคัดย่อ

เมื่อนำ endophytic fungi จำนวน 250 ไอโซเลท จากห้องปฏิบัติการความหลากหลายของจุลินทรีย์ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปทำการคัดเลือก endophytic fungi ที่คาดว่าจะสร้างสารต้านเชื้อราเพื่อยับยั้งการเจริญของเชื้อรา *Colletotrichum musae* ซึ่งเป็นสาเหตุของโรค anthracnose ในกล้วย โดยการคัดเลือก endophytic fungi ในขั้นต้นด้วยวิธีการเป็นปฏิปักษ์กันของเชื้อ พบว่า endophytic fungi 19 ไอโซเลท ยับยั้งการเจริญของเชื้อรา *C. musae* วัดการยับยั้งการเจริญของเชื้อรา *C. musae* ได้จากการเกิด zone of inhibition (ZI) เมื่อนำค่าเฉลี่ย ZI ของทุกเชื้อที่ให้ผลเป็นบวกไปทดสอบทางสถิติเพื่อหาความมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่าไอโซเลท mycelia sterilia G155 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นในการศึกษาในขั้นต่อไปจึงได้ใช้ไอโซเลท mycelia sterilia G155 และนอกจากนี้ยังได้นำเชื้อรา *Cladosporium* sp. มาทำการศึกษาควบคู่ด้วย เนื่องจากเชื้อรา *Cladosporium* sp. ให้ค่าเฉลี่ย ZI เป็นลำดับสองรองจากไอโซเลท mycelia sterilia G155

ในการศึกษาสภาวะที่เหมาะสมต่อการผลิตสารต้านเชื้อราจากเชื้อทั้งสองชนิดพบว่า ไอโซเลท mycelia sterilia G155 สร้างสารต้านเชื้อราได้ดีที่สุดใน cultivation medium ที่ประกอบด้วย $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ 0.5% (w/v), KH_2PO_4 0.9% (w/v) มีแหล่งคาร์บอนคือ corn starch 13.3% (w/v), แหล่งไนโตรเจนคือ beef extract 1% (w/v) และมี pH ของอาหารเริ่มต้นอยู่ในช่วง pH 4.0-5.0 ส่วนเชื้อรา *Cladosporium* sp. จะสร้างสารต้านเชื้อราได้ดีใน cultivation medium ที่ประกอบด้วย mannitol 10% (w/v), yeast extract 1% (w/v), corn meal 3.3% (w/v), $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ 0.5% (w/v), KH_2PO_4 0.9% (w/v) ในอาหารที่ไม่ได้มีการปรับ pH ตอนเริ่มต้น ส่วนอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงเพื่อผลิตสารต้านเชื้อราจากเชื้อทั้งสองชนิดคือ 20-25°C บนเครื่องเขย่าที่ 124 รอบ/นาที และผลิตสารต้านเชื้อราได้มากที่สุดในช่วง 10-11 วันของการเลี้ยง ในการเพิ่มผลผลิตของสารต้านเชื้อราจากเชื้อทั้งสองชนิดทำได้โดยการนำเชื้อไปเลี้ยงในอาหารตั้งต้น 2% Malt extract agar เป็นเวลา 4 วัน จากนั้นจึงนำไปเลี้ยงต่อใน cultivation medium ที่ได้ศึกษาแล้วว่าเหมาะสมต่อการผลิตสารต้านเชื้อราสามารถจะเพิ่มผลผลิตของสารต้านเชื้อราได้ การทดสอบฤทธิ์ของสารต้านเชื้อราที่ได้จากเชื้อทั้งสองชนิดในการยับยั้งการเจริญของจุลินทรีย์ทดสอบพบว่าสารต้านเชื้อราที่ได้สามารถยับยั้งการงอกของสปอร์เชื้อรา *C. musae*, ยับยั้งการเจริญของ *Escherichia coli*, *Staphylococcus aureus*, *Saccharomyces cerevisiae* เมื่อวิเคราะห์สารต้านเชื้อราด้วยวิธี TLC พบว่าสารต้านเชื้อราที่สกัดได้จากไอโซเลท mycelia sterilia G155 มี Rf 3 ค่า ที่ให้แถบใสยับยั้งการงอกของสปอร์เชื้อรา *C. musae* ชัดเจน คือ Rf 0.09, Rf 0.37, Rf 0.54 ส่วนสารต้านเชื้อราที่ได้จากเชื้อรา *Cladosporium* sp. ที่ให้แถบใสชัดเจนในการยับยั้งการงอกของสปอร์จะมีที่ Rf 0.87 เพียงค่าเดียว

Thesis Title Selection of Endophytic Fungi Producing Antifungal Substances
Against *Colletotrichum musae*

Author Miss Udomluck Theintarworn

M.S. Biology

Examining Committee

Associate Professor Wanchai	Sonthichai	Chairperson
Associate Professor Dr. Saisamorn	Lumyong	Member
Lecturer Dr. Tapan	Cheunbarn	Member

Abstract

Two hundred and fifty isolates of endophytic fungi obtained from the Microbial Diversity Research Unit, Faculty of Science, Chiang Mai University were studied in production of antifungal against *Colletotrichum musae*, casual agent of anthracnose in banana. In primary screening, nineteen from two hundred and fifty isolates of endophytic fungi showed antagonistic effect against *C. musae*. Zone of inhibition (ZI) from positive antagonis was analysed by one-way anlysis of varience and found that the ZI produced by mycelia sterilia G155 was significantly ($P=0.05$) from the other isolates. The mycelia sterilia G155 and *Cladosporium* sp. were selected to examination for optimum cultivation. The suitable medium for mycelia sterilia G155 contained $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ 0.5% (w/v), KH_2PO_4 0.9% (w/v) corn meal 13.3% (w/v) as carbon source and beef extract 1% (w/v) as nitrogen source, pH 4.0-5.0 incubated with shaking (124 rpm) at 20-25°C. The optimum medium for *Cladosporium* sp. contained mannitol 10.0% (w/v), corn meal 3.3% (w/v), yeast extract 1.0 % (w/v), $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ 0.5% (w/v), KH_2PO_4 0.9% (w/v) without adjusted pH, incubated with shaking (124 rpm) at 20-25°C. The antifungal substance of both isolates was harvasted after 10-11 days incubation.

Induction of antifungal production was done by inoculated 4 days old cultured in 2% malt extract broth. The crude antifungal substances from mycelia sterilia G155 and *Cladosporium* sp. could inhibit *Escherichia coli*, *Staphylococcus aureus*, *Saccharomyces cerevisiae*. The antifungal substances analysis by TLC showed the inhibition area against *C. musae* at Rf 0.09, Rf 0.37 and Rf 0.54 from mycelia sterilia G155 and at Rf 0.87 from *Cladosporium* sp.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University